

Psychologické a etické aspekty

Helena Palátová

Seminář z asistivních technologií

Mýty

- Nevidomí lidé vidí jen tmu.
- Všechny handicapované osoby žijí s handicapem od narození.
- Slabozraký se časem stane úplně slepým.
- Používáním se zrak slabozrakému člověku ještě víc kazí.
- Kdo chodí s bílou holí (příp. kdo nosí černé brýle), je slepý.

Druhy postižení

- různá závažnost
- vrozené × získané
- základní rozdělení:
 - Mentální
 - Tělesné
 - Smyslové
 - Zrakové
 - Sluchové
 - Řeči
 - Kombinované

Vrozené vady

- Ovlivňují vývoj dítěte od samého začátku
- Vývoj za ztížených podmínek
- Omezený přísun podnětů potřebných k vývoji
- Ztížený sociální kontakt s vrstevníky
- Omezené podmínky pro schopnost učit se

Získané poruchy a postižení

- Vznik
 - Náhlý (úraz, dopravní nehoda)
 - Pozvolný (degenerativní onemocnění)

Vyrovnání se

- trvalá závislost na druhých, ztráta fyzické zdatnosti, vzhled, ...
- popření, hněv, emoce strachu, pocity viny, úzkosti nebo výskyt depresivních symptomů, pocity méněcennosti
- rodina, prostředí
 - přijetí, pochopení a podpora
- motivace, smysl života

Komunikace s handicapovanými

- Nebát se komunikovat s nimi
- Ohleduplné zacházení
- Výhodou je informovanost o typu postižení
- Vyvarovat se
 - předpojatosti, předsudků, úšklebků, štitivosti, nevhodných poznámek
 - lítosti
- Udržovat oční kontakt
- Mluvit k postiženému, i když má doprovod
- Dát si pozor na srozumitelnost
- Jednat úměrně věku, ne mentalitě
- Jednat vlídně a klidně, přirozeně

Zrakově postižení

- Jednejte s nimi jako s normálními lidmi
- Formulace typu: „Dlouho jsme se neviděli!“ „Na viděnou!“
- Slovní popis situace (činnosti), komentovat to, co dělám
- Představte se, podání ruky při pozdravu
- Podávejte informace o dění kolem
- Jednejte s klientem a ne s jeho průvodcem
- Zajistěte přijatelné zvukové prostředí
- Nesnažte se něco před ním skrývat
- Všimněte si překážek, hlase schody apod.
- Vyvarujte se soucitu
- Nebojte se témat, jako je vnímání barev, snů
- Dopravní prostředky
- Peníze

Sluchově postižení

- Vyslovujte zřetelně
- Mluvte pomalu
- Mějte obličej na světle, aby klient mohl odezírat
- Užívejte jednoduché věty
- Ptejte se a ujišťujte se, zda vám klient rozumí
- Kontrolujte (uvědomujte) si svůj neverbální projev
- Buďte trpělivý

Mentálně postižení

- Stejný přístup jako k ostatním předchozím
- Úcta, respekt
- Užívejte jednoduché a jasné formulace, minimalizace odborných výrazů a cizích slov
- Opakování a ujištění se, zda vás klient pochopil
- Přizpůsobit komunikaci tíži intelektovému postižení
- Nejednat s ním jako s dítětem
- Jednat s klientem a ne s jeho průvodcem
- Trpělivost a tolerance

Tělesně postižení

- Pozorně vnímejte a sledujte handicapovaného
- Předpokládejte, že se jedná o inteligentního člověka
- Věnujte mu čas
- Nestůjte nad ním
- Dodržujte běžné konvence, jednejte s nimi jako s ostatními
- Nevytýkejte mu skutečnosti, které nedokáže stejně ovlivnit
- Zajistěte bezbariérový přístup

Etická a právní oblast

- Ochrana
 - před zneužíváním, pohrdáním, ponižováním, či ponižujícím jednáním
- Deklarace Práva tělesně a duševně postižených
 - vychází z deklarace lidských práv
 - postihuje oblast sociální
 - právo na hospodářské zajištění a přiměřený životní standard
 - právo na odpovídající zaměstnání
 - právo na kvalifikovaného opatrovníka

Neziskové humanitární organizace, nadace, sdružení

- Tyfloservis
- SONS – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR
- Česká unie neslyšících
- Svaz neslyšících a nedoslýchavých
- Svaz tělesně postižených v ČR
- Česká asociace paraplegiků
- Asociace vozíčkářů
- Unie ROSKA v ČR
- Nadace Olgy Havlové – Výbor dobré vůle
- Humanitární akce – Světluška, Pastelka, Svátek s Emilem, Paraple

Děkuji za pozornost!